

בש"פ 4955/22 - מדינת ישראל נגד אלהין וורקן, איג'אג'ום
טספא, בלטה באשה, גשו מנגסטו

בבית המשפט העליון

בש"פ 4955/22

כבוד השופטת ד' ברק-ארז

לפני:

מדינת ישראל

המבקשת:

נ ג ד

- המשיבים:
1. אלהין וורקן
  2. איג'אג'ום טספא
  3. בלטה באשה
  4. גשו מנגסטו

בקשה (ראשונה) להארכת מעצר מעבר לתשעה
חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכוות
אכיפה - מעצרם), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: 2.8.2022 (ה' באב התשפ"ב)

בשם המבקשת: עו"ד טליה קצוב

בשם המשיב 2: עו"ד יניב אביטן

בשם המשיב 3: עו"ד רומן קלוגרמן, עו"ד בירן אקלן

בשם המשיב 4: עו"ד ליוניד פרוחובסקי

החלטה

עמוד 1

1. בפני בקשה ראשונה להערכת מערכם של המשיבים מעבר לתשעה חדשם לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות ואכיפת - מערכם), התשנ"ו-1996, החל מיום 4.8.2022 בתשעים יום או עד למתן פסק דין בתפ"ח 10263-11-21 בבית המשפט המחוזי בחיפה, לפי המוקדם.

2. המשיב 1 נתן את הסכמתו לבקשתה, וביום 20.7.2022 הורתי על הערכת מערכו בהתאם. על כן, הדיון להלן עוסק בהערכת מערכם של המשיבים 2-4 בלבד.

3. העובדות הדריכות לעניין פורטו בהחלטה שניתנה ביום 7.2.2022 בעניינו של המשיב 2 (בש"פ 586/22), השופט ש' שוחט), ולפיך אדרש אליון בקצירה בלבד. ביום 4.11.2021 הוגש נגד המשיבים 1-4 כתוב אישום לבית המשפט המחוזי המיחס להם ביצוע בצוותא של עבירה רצח בנסיבות חמירות לפי סעיפים 300(א) רישא, 301(א)(7) ו-29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. בתמצית יאמר כי כתב האישום מגולל איורע אלים ואכזרי שאירע ביום 28.9.2021, ובמהלכו, לפי הנטען, המשיבים תקפו את המנוח במקות וכך גרמו למותו. על-פי כתב האישום, שלושה מהמשיבים (למעט המשיב 2) הכו את המנוח בראשו באמצעות חפצים שונים - קרש עץ, אבניים, ובקבוק זכוכית שבור, ואילו המשיב 2 בעת בעוצמה בראשו. יצוין כבר עתה כי איורע התקיפה תועד בנסיבות אבטחה, אם כי הצדדים חולקים לגבי חלק מן הפרטים הנצפים בסרטונים.

4. המשיב 1 נעצר בערב האירוע, והמשיבים 2-4 נעצרו במהלך השבועיים שלאחר מכן. מערכם הוארך מעט לעומת זאת בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למערכם של המשיבים כולם עד תום ההליכים. בו ביום ביקשו המשיבים לדוחות את מועד הדיון במערכם לשם לימוד חומר החקירה. בית המשפט המחוזי (השופט נ' סילמן)קבע כי קיימן "ניצוץ ראייתי", והורה על מערכם של המשיבים עד למתן החלטה אחרת.

5. בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 16.12.2021 הסכימה באת-כוותו של המשיב 1 לקיומן של ראיותanca ומערכו עד תום ההליכים, וכן הורה בית המשפט המחוזי. המשיבים האחרים התנגדו לקיומן של ראיותanca לכואורה, ובדיונים שהתקיימו בימים 15.12.2021, 16.12.2021 ו-28.12.2021 טענו לקיומה של חולשה ראייתית. במסגרת הדיון הסכימו המשיבים כי ההחלטה בעניין הראיות לכואורה תתיחס לטסוגיות חלקם היחסית באירוע ולשאלת הצורך בהזמנת תסקير מעscr בעניינם.

6. ביום 5.1.2022 הורה בית המשפט המחוזי גם על מערכם של המשיבים 2-4 עד תום ההליכים המשפטיים נגדם. לאחר בחינת הראיות לכואורה בית המשפט המחוזי מצא כי קיימת תשתיית ראייתית מספקת למערכם, בעיקר בהתבסס על סרטונים ממצלמות האבטחה. בית המשפט הדגיש כי ניתן לבדוק את חלקו של כל אחד מהמערכם בסרטונים, בהתאם לគומתו ובגדיו. ביחס למשיב 2 צוין כי הסרטון הרלוונטי שבו נקלטה דמותו מלמד לכואורה כי לאחר שהכח את המנוח וטרם תקיפתו בידי המשיבים 3-4, הוא הסתובב והתרחק מהזירה. בית המשפט המחוזי הביר, כי עניינו של המשיב 2 מעורר התלבטות, בשל כך שבניגוד אחרים הוא לא עשה שימוש בשנק קר. יחד עם זאת, כך צוין, צפיה הסרטון הרלוונטי מעלה שהמשיב 2 בעת במנוחה בה בעת שהמשיב 1 הכה בו בקרש, וכך שקיימות ראיות לכואורה לאחריותו של המשיב 2 מכוח ביצוע בצוותא. בסיכוןו של דבר, לנוכח "מוסכנותם הקיצונית" של המשיבים, שאינה "ברת הקהילה לעת ההז", בית המשפט המחוזיקבע כי אין מקום לעירicit تسקרי מעscr בעניינם והורה כאמור על מערכם עד תום ההליכים.

7. המשיב 2 הגיע עיר על החלטה זו, ובו נטען כי חלקו באירוע פחות משל שותפיו לכתב האישום, כך שאין תשתיית ראייתית לכואורית מספקת להרשעתו בעבירות הרצח. לשיטתו, יש בכך כדי לבדוק את בחינת האפשרות לשחררו לחופפת מעצר. ביום 7.2.2022 בית משפט זה קיבל את העיר במובן זה שהדין הווזר לבית המשפט המוחז לשגור הגשת תסקير מעצר ובחינת חלופות מעצר בעניינו של המשיב 2 (בש"פ 586/22 הנזכר). עוד צוין, כי מוצדק לבחון את מסוכנותו של המשיב 2 לנוכח העובדה שבניגוד למשיבים האחרים הוא לא השתמש בכלים משחית ואף עזב את הזרה בשלב קודם.
8. המשיבים 3-4 הגיעו אף הם עיר על ההחלטה, אולם לאחר שמייעת המלצה של בית משפט זה חזרו בהם ממנה ביום 1.3.2022 (בש"פ 857/22, השופט ע' ברון).
9. ביום 8.3.2022 הוגש תסקיר מעצר בעניינו של משיב 2. במסגרת הערכת מסוכנותו של המשיב 2, עמד שירות המבחן על הפער בין ההתרשות ממנו כאדם בעל תפקיד תקין במשורי חיו השונים עד למעצרו והיעדר עבר פלילי בעניינו, לבן חומרת העבירה המיוחסת לו. שירות המבחן לא שאל קיומו של סיכון בהဏולותו של המשיב 2, בציינו כי קיים קושי להעיר את המסוכנות הנשכפת ממנו, וכי הדבר מוביל על האפשרות להעיר את יכולתו של המפקח המוצעות לפיקח עליו. אשר על כן, שירות המבחן נמנע מהמליץ על שינוי בתנאי מעצרו של המשיב 2.
10. לאחר קבלת התסקיר, ביום 9.3.2022 נערך דיון בעניינו של המשיב 2 בבית המשפט המוחז, ובו חזר בא-כוו על הטענה כי יש לשחררו לחופפת מעצר. בהקשר זה נטען כי ישנה בעיתיות בתסקיר אשר לא נמצא פגם במפקחים והתקשה להעיר את מסוכנותו של משיב 2. בהחלטתו מתום הדיון, בית המשפט המוחז קבע כי אין לשנות מההחלטה המורה על מעצרו של משיב 2 עד לתום ההליכים. בית המשפט המוחז חזר והתייחס לחומרת העבירה ולהזקת המסוכנות שלא נסתרה, והדגיש את המשקל שיש לייחס להיעדרה של המלצה משירות המבחן. על החלטה זו לא הגיע עיר.
11. אשר לתיק העיקרי, הבהיר מצוי כתם בשלב שמייעת ההוראות, ועל-פי המתואר בבקשת נשמעו עד כה ארבעה עד תביעה. לעת הזו קבועים שלושה מועדי הוכחות לחודשים ספטמבר ואוקטובר.
12. בבקשת שבפני המדינה כי יש להאריך את מעצרים של המשיבים, בשים לב לחזקת המסוכנות הקמה בעבירות רצח, ובהתחשב בכך שההילך העיקרי מתקדם בקצב משבע רצון. המדינה מדגישה כי המעשה המיוחס למשיבים - תקיפה אכזרית של המנוח על רקע ויכוח של מה בך - מצביע על מסוכנותם הגבוהה. עוד נטען כי אף שירות המבחן התקשה לגבות הערכה לגבי רמת הסיכון הנשכפת ממשיב 2, לא שאל קיומו של סיכון כזה.
13. בדיון שהתקיים בפני ביום 2.8.2022 התנגדו בא-כוו המשיבים להארכת מעצרים. בא-כוו של המשיב 2 חזר על עמדתו כי יש להעבירו לפיקוח אלקטרוני, בשים לב לכך שחלקו בביצוע העבירה פחות, כמו גם לקושי בתסקיר שירות המבחן שבו נטען כי אין יכולת להעיר את מסוכנותו. בא-כוו של משיבים 3-4 הוסיף וטענו כי המשפט צפוי להתארך עוד זמן רב, בהתחשב בכך שהם כפרו בעבודות כתב האישום, ואף מעלים טענות בדבר חלקם היחסי באירוע. עוד הדוגש כי היעדר עבר פלילי בעניינם מצדיק לבחון את מסוכנותם באמצעות שירות המבחן.

14. באת-כזה של המדינה חזרה על נימוקי הבקשה והדגישה כי אין מקום להבינה בין חלקם של המשיבים השונים, שבסופו של דבר תרמו ככלם בנסיבותיהם למועדו של המנוח.

15. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים הגעתו לכל מסקנה שדין הבקשה לתקבל בגין משפטי כולם. עבירת הרצח המיוחסת למשיבים היא מהଉירות החמורות ביותר בספר החוקים. היא מקופה חזקת מסוכנות סטטוטורית, ורק במקרים חריגים ישוחרר נאשם בעבירה רצח לחופפת מעצר (ראו למשל: בש"פ 5275/21 מדינת ישראל נ' תאג' פסקה 6 (8.8.2021)). משפטי 3-4 טוענים כי יש הכרה להידרש למסקיר של שירות המבחן כדי להעיר את מסוכנותם, בפרט לאחר שאפשרות זו ניתנה למשיב 2. איני סבורה בכך. התסוקיר הוא אכן kali חשוב שביכולתו לסייע לבית המשפט בבואו להעיר את מסוכנותו של נאשם, אולם אין חובה שבדין להורות על ערכתו. במקרה זה, מסוכנותם הרבה של המשיבים למדת מהאכזריות המאפיינת את דרך ביצועה של העבירה, כאשר בשלב זה אין עוד חולק על קיומן של ראיות לכאותו לכך. בנקודתה זו לאורך ההליך, כאשר מדובר בהערכת מעצר ראשונה, וכן מהמסוכנות המובהקת הנלמדת מטיב המשיבים, אין אפילו מניעה שבדין להאריך את מעצרם של המשיבים אף ללא מסקיר (ראו והשוו: בש"פ 4214/21 אבו ג'ابر נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (21.6.2021)). ההשווואה למשיב 2, שבуниינו הורה בית משפט זה על ערכת מסקיר, אינה מועילה ליתר המשיבים. ראשית, כפי שתואר, המשיבים חזרו בהם מן העורר שהגישו באופן המחייב לפחות במידת מה את טענותיהם בעניין זה. שנית, כפי שציין השופט שוחט בהחלטתו, אין להתעלם לגמarity מן ההבדל בין מעשיו ופעולותיו של המשיב 2 ליתר המשיבים בשלב הקritisטי של תקיפות המנוח. הבדל זה שימוש יסוד לצורכי בבחינה מדויקת יותר של מסוכנותו של המשיב 2, בהתאם לשירות המבחן.

16. יחד עם זאת, אף אם היה בהבדל זה כדי להצדיק שינוי בהוראה על ערכת מסקיר, אין בו בלבד, בשלב זה, כדי להצדיק תוכאה שונה, במסגרת הדיון בבקשת להערכת מעצרם של המשיבים. כמתואר לעיל, שירות המבחן סבר כי בשלב זה ישנו קושי להורות על מעצרו של המשיב 2 בפיקוח אלקטרוני. בית המשפט המחויז בחר את מסקיר שירות המבחן ומצא כי אין מקום לשנות מן ההחלטה על מעצר עד תום ההליכים. על החלטה זו לא הוגש עrrר. לך יש השלכה לא רק על היבט הדיוני הצר. יש קושי בכך שהמשיב 2 בוחר להעלות את טענותיו ביחס למסקיר כתעת, בנסיבות דין בבקשת להערכת מעצר, מבלי שהגיע עrrר על עצם ההחלטה של בית המשפט המחויז לסרום ידיו על מסקנותיו של שירות המבחן. לפיכך, ואף אם הטענה שהעליה המשיב 2 ביחס למסקיר אינה חסרת טעם, בשלב זה לא מצאתי כי יש בה כדי לשנות מנוקדות האיזון בדבר חזקת המסוכנות הקמה גם בעניינו, בהתחשב בחלקו בפרשה. עם התקדמות המשפט והגשת בקשות נוספות להערכת המעצר, ככל שיוגשו, טענות המשיב 2 ישובו וייבחנו בהתחשב בשלב שבו יימצא ההליך.

17. אשר על כן, אני מורה בזאת על הערכת מעצרם של משפטי 2-4 מיום 4.8.2022 בתשעים יום או עד למתן פסק דין בתפ"ח 10263-11-21 בבית המשפט המחויז בחיפה, לפי המוקדם.

ניתנה היום, י' באב התשפ"ב (7.8.2022).

שׁוֹפֵט